ಪ್ರತಿಬಿಂಬ

PRATIBIMBA –Multidisciplinary Kannada Research Journal of IIMRD
ISSN: 2582-2284
Vol-6 Issue 5 March-April 2025, Pp. 54-67
©*IIMRD*, Mysuru
www.iimrd.com

ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳು: ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರಮಬಲದ ಬದಲಾವಣೆ

ಜ್ಯೋತಿ ನರಗುಂದ ಮತ್ತು ಡಾ. ನಯನತಾರ ನಾಯಕ್
ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಧಾರವಾಡ

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿಪರ ಕಸಬುಗಳ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸುತ್ತದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ನೇಕಾರಿಕೆ, ಬಡಿಗತನ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಕಲ್ಲುಕುಟ್ಟಿಗ, ಮತ್ತು ಮೇದಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಕಸಬುಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು, ಸ್ಥಳೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿಗಳು ಈ ವೃತ್ತಿಪರ ಕಸಬುಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಲೇಖನವು 2001–2011ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಕಸಬುಗಳ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಆಧುನೀಕರಣ, ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು, ಆದಾಯ, ಉಳಿತಾಯ, ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರು ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ, ಕುಂಭಾರಿಕೆ, ತಾಂಬೂಲಕಾರಿಕೆ, ಕರಕುಶಲಗಳು, ಚರ್ಮದ ಕೆಲಸ, ಚಿನ್ನದ ಕರಕುಶಲ ಕೆಲಸ, ನೈಪುಣ್ಯದ ಕೈಮಗ್ಗ ಉದ್ಯಮಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ

Please cite this article as: ಜ್ಯೋತಿ ನರಗುಂದ ಮತ್ತು ನಯನತಾರ ನಾಯಕ್. (2025). ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳು: ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರಮಬಲದ ಬದಲಾವಣೆ. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: *ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 6(5). ಪು.ಸಂ.* 54–67

ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಳು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆಯೊಂದಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದು, ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ವೃತ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಗಳು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರು ತಮ್ಮ ನೈಪುಣ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮೂಲಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚೈತನ್ಯವಂತವಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಲಭಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉಪಯೋಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೈಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂ, ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರು ಸ್ಥಳೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ವಿಶೇಷ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಪ್ರತಿ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೂಲ ಬುನಾದಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರತ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳು ದೇಶದ ಶ್ರಮ ಬಲಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತುವ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೆ, ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಈ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳು ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಕುರಿತು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಪಾಲು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಭಾಗಗಳ ವೃತ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. 2001 ಮತ್ತು 2011ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ವೃತ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಗಾಧ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಮಹಿಳಾ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಪುನರುತ್ಥಾನ, ಆಧುನೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಎದುರಾದ ಸವಾಲುಗಳು, ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ;

1. ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು;

2. ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶ ಆಧಾರಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು;
3. ಆಧುನೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು; ಮತ್ತು
4. ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ದತ್ತಾಂಶದ ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜನಗಣತಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿಗಳು, ತಜ್ಞರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ 2001 ರಿಂದ 2011 ರವರೆಗಿನ ಉಲ್ಲೇಖ ಅವಧಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡಾವಾರು, ಅನುಪಾತ, ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕರಣ, ದ0ತಹ ಸರಳ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ದ ಪ್ರದೇಶವು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲನ್ನು, ಪ್ರದೇಶ ಆಧಾರಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು, ಆಧುನೀಕರಣದಿಂದ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ನೀತಿಗಳ ರೂಪಣೆಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ, ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಜನರ ಪಾಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ 1 ರಲ್ಲಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಭಾರತದ ಶ್ರಮಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆಯ 2001 ಮತ್ತು 2011ರ ದಶಕದ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟು ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 2001ರಲ್ಲಿ 1.21 ಕೋಟಿ ಇದ್ದು, 2011ರಲ್ಲಿ 1.83 ಕೋಟಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಶೇಕಡಾ 50.8% ವೃದ್ಧಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 83 ಲಕ್ಷದಿಂದ 1.19 ಕೋಟಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾದರೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 38.5 ಲಕ್ಷದಿಂದ 63.8 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಪುರುಷ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 2001ರಲ್ಲಿ 74.95 ಲಕ್ಷ ಇತ್ತು, 2011ರಲ್ಲಿ 97.75 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಅವರ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪಾಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 46.67 ಲಕ್ಷದಿಂದ 85.60 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ, ಶೇಕಡಾ 83.4% ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮ ಬಲದ

ಪಾಲು 1.5%ರಿಂದ 5.7%ಗೆ ಏರಿಕೆಯಾದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 2.9% ರಿಂದ 5.0% ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 8.7% ರಿಂದ 8.8% ಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ದತ್ತಾಂಶಗಳಿಂದ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಧಾರದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೋಷ್ಟಕ 1 ರಲ್ಲಿ ವಿವರ ನೀಡಿದಂತೆ 2011ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಪಾಲು 2001 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ 3 ರಿಂದ ಪ್ರತಿಶತ 3.8 ಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ (1.5% ರಿಂದ 5.7%).

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆ: ಒಂದು ದಶಮಾನದ ಹೋಲಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

ವರ್ಷ	ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರು				ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ		
	ವರ್ಗ	ಒಟ್ಟು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಒಟ್ಟು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ
2001	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	12162884	8312325	3850559	3.0	2.7	4.2
	ಪುರುಷ	7495121	5041354	2453767	2.7	2.5	3.2
	ಮಹಿಳೆ	4667763	3270971	1396792	1.5	2.9	8.7
2011	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	18336307	11947619	6388688	3.8	3.4	4.8
	ಪುರುಷ	9775635	5863891	3911744	2.9	2.6	3.7
	ಮಹಿಳೆ	8560672	6083728	2476944	5.7	5.0	8.8

ಮೂಲ: ಭಾರತ ಜನಗಣತಿ, 2001 ಮತ್ತು 2011, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜನಗಣನಾ ಸಂಗ್ರಹ (PCA) .

ನಕ್ಷೆ 1: ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಲಿಂಗವಾರು ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ ಹಂಚಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

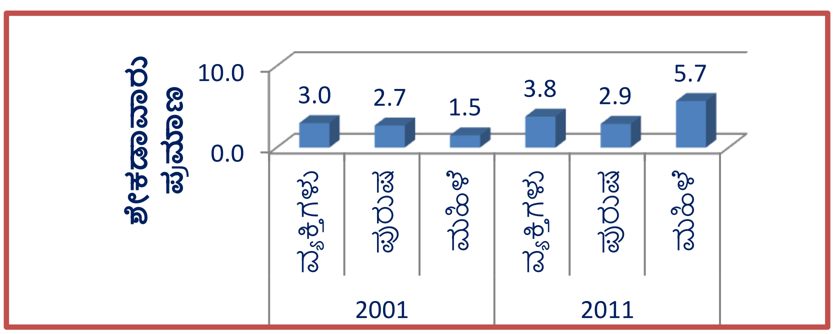

ಮೂಲ: ಕೋಷ್ಟಕ 1

ನಕ್ಷೆ 2: ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಪ್ರದೇಶವಾರು ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ ಹಂಚಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

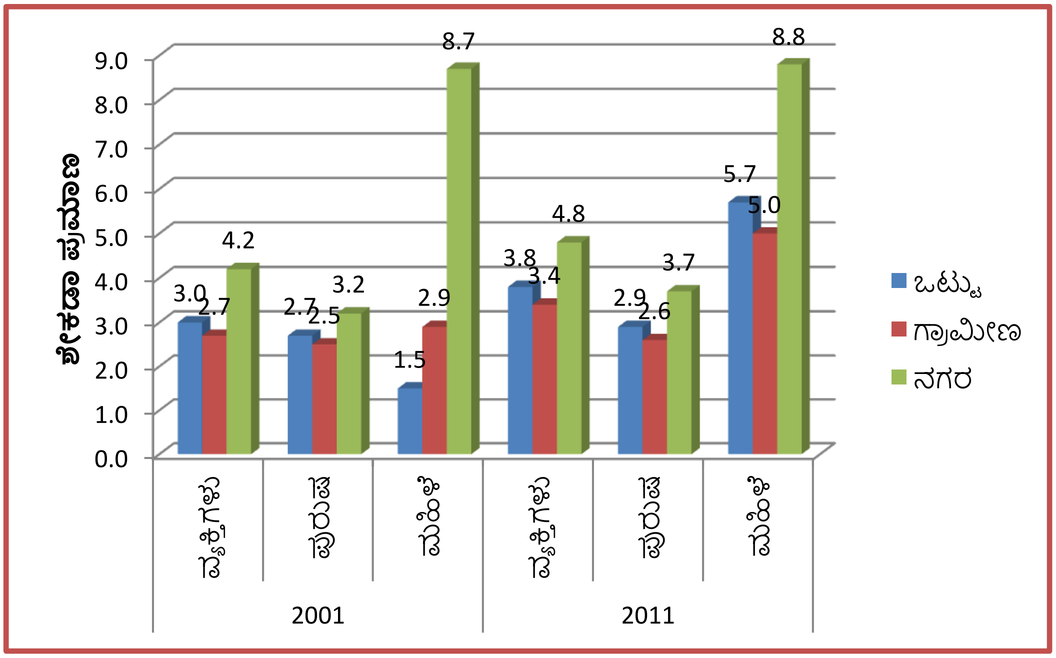

ಮೂಲ: ಕೋಷ್ಟಕ 1

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರಮ ಬಲವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಗತಿಯನ್ನ ಹೊಂದಿದೆ. ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕರ ವೃತ್ತಿಯ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕಲೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರು ಹಸ್ತಶಿಲ್ಪ, ನಾಟಿ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮೂಲಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಪುರುಷರು ಈ ವೃತ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅತೀ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆಧುನೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಶ್ರಮ ಬಲವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2 ರಲ್ಲಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆಯ 2001 ಮತ್ತು 2011ರ ದಶಕದ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2001 ಮತ್ತು 2011ರ ನಡುವೆ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. 2001ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 7,95,212 ಜನ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, 2011ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕುಸಿದು 16,463 ಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2001ರಲ್ಲಿ 3.48% ಇದ್ದು, 2011ರಲ್ಲಿ 1.46% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ 5.67% ನಿಂದ 2.78% ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಲಿಂಗ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ, 2001ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 6.68% ಆಗಿದ್ದು, ಪುರುಷರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2.66% ಆಗಿತ್ತು. 2011ರಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ 2.31% ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣ 2 % ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆ: ಒಂದು ದಶಮಾನದ ಹೋಲಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

ವರ್ಷ	ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರು				ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ		
	ವರ್ಗ	ಒಟ್ಟು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಒಟ್ಟು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ
2001	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	795212	483397	311815	4.08	3.48	5.67
	ಪುರುಷ	368699	224332	144367	2.66	2.43	3.13
	ಮಹಿಳೆ	426513	259065	167448	6.68	5.05	4.55
2011	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	16,463	5,951	10,512	2.10	1.46	2.78
	ಪುರುಷ	10,894	4,147	6,747	2.00	1.65	2.30
	ಮಹಿಳೆ	5,569	1,804	3,765	2.31	1.15	4.46

ಮೂಲ: ಭಾರತ ಜನಗಣತಿ, 2001 ಮತ್ತು 2011, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜನಗಣನಾ ಸಂಗ್ರಹ (PCA) .

ನಕ್ಷೆ 3 : ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಲಿಂಗವಾರು ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ ಹಂಚಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

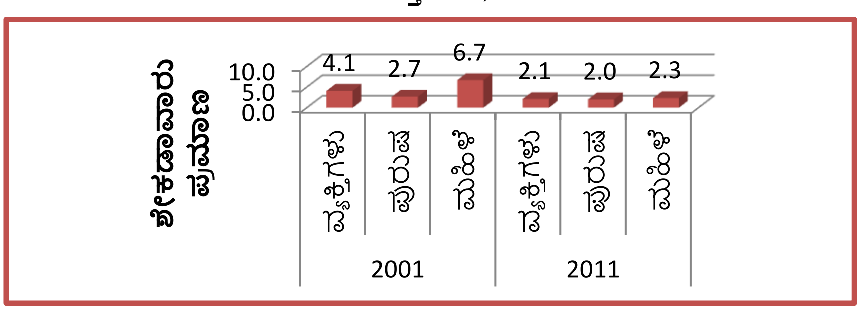

ಮೂಲ: ಕೋಷ್ಟಕ 2

ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಧುನೀಕರಣ, ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನವೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಶ್ರಮ ಬಲವು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ನೀತಿಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ನಕ್ಷೆ 4: ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಪ್ರದೇಶವಾರು ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ ಹಂಚಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

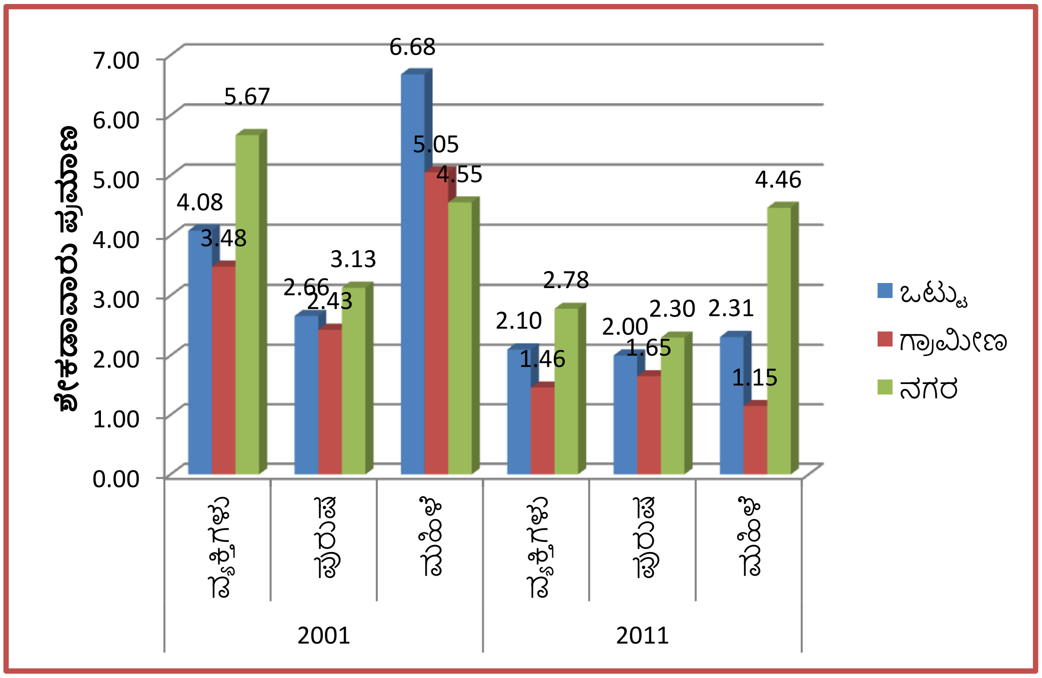

ಮೂಲ: ಕೋಷ್ಟಕ 2

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆ

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಸಬುಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಾರಂಪರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಪಾಲುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಭಜಿತವಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕಲೆ, ತೈಲ ಉದ್ಯಮ, ಹಳ್ಳಿಯ ನೈಜ ಕಸಬುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರು ಈ

ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೋಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ನವೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಾಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಪಾಲು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಡಿಮೆ ವೇತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಬೆದರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಸಬುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪೈಪೋಟಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಗರ ಪುರುಷರು ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಆಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳು ಆಧುನೀಕರಣದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿಂತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶ ಆಧಾರಿತ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳ ಪುನರಚನೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3 ರಲ್ಲಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆಯ 2001 ಮತ್ತು 2011ರ ದಶಕದ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ 2001 ಮತ್ತು 2011ರ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾವಾರು ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. 2001ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 19,729 ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರಿಗಿಂತ, 2011ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ 16,463 ಕ್ಕೆ ಕುಸಿತವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2001ರಲ್ಲಿ 2.2% ಇತ್ತು, ಆದರೆ 2011ರಲ್ಲಿ ಇದು 1.5% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕುಸಿತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 2001ರ 3.8% ಯಿಂದ 2011ರ 2.8% ಕ್ಕೆ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಹಂಚಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಆಧುನೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ, 2001ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪಾಲು 3.5% ಇತ್ತು, ಪುರುಷರ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ 2.6%ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು. 2011ರ ವೇಳೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲು 2.3% ಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಪಾಲು 2.0% ಕ್ಕೆ ಕುಸಿತಗೊಂಡಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲು 2001ರಲ್ಲಿ 8.0% ಆಗಿದ್ದು, 2011ರಲ್ಲಿ 4.5% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ನಕ್ಷೆ 5 ಮಹಿಳೆಯರ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಕುಸಿತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರ ಪಾಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಧುನೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪೈಪೋಟಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತಾಂತ್ರಿಕ ನವೀಕರಣದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿವೆ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪೈಪೋಟಿಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3 : ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರಮ ಬಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುದಾರರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರು ಹಂಚಿಕೆ: ಒಂದು ದಶಮಾನದ ಹೋಲಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

ವರ್ಷ	ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರು				ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ		
	ವರ್ಗ	ಒಟ್ಟು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ	ಒಟ್ಟು	ಗ್ರಾಮೀಣ	ನಗರ
2001	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	19,729 3	8,699	11,030	2.9	2.2	3.8
	ಪುರುಷ	11,911	5,626	6,285	2.6	2.5	2.7
	□□□□□□	7,818	3,073	4,745	3.5	1.9	8.0
2011	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು	16,463	5,951	10,512	2.1	1.5	2.8
	ಪುರುಷ	10,894	4,147	6,747	2.0	1.7	2.3
	ಮಹಿಳೆ	5,569	1,804	3,765	2.3	1.2	4.5

ಮೂಲ: ಭಾರತ ಜನಗಣತಿ, 2001 ಮತ್ತು 2011, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜನಗಣನಾ ಸಂಗ್ರಹ (PCA).

ನಕ್ಷೆ 5: ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಲಿಂಗವಾರು ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ ಹಂಚಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

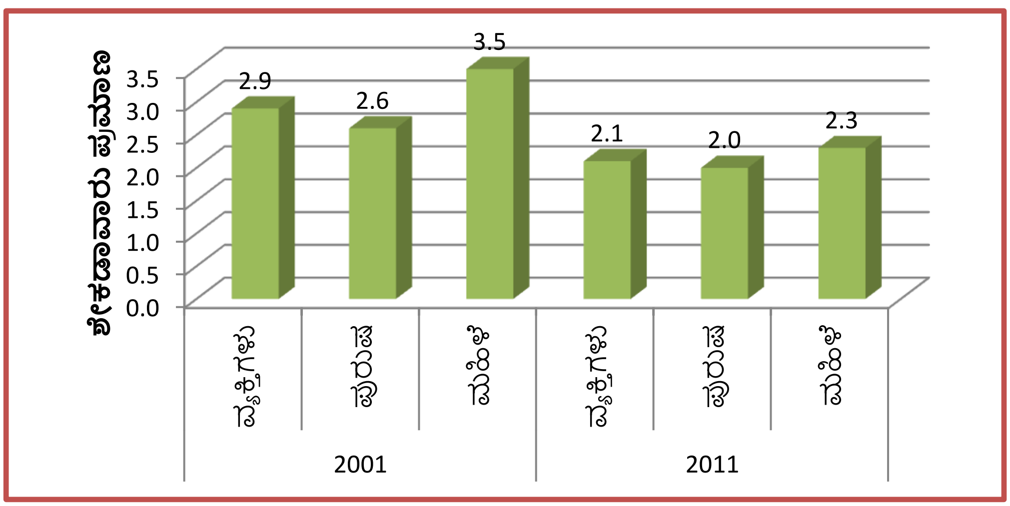

ಮೂಲ: ಕೋಷ್ಟಕ 3

ನಕ್ಷೆ 6: ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುದಾರರ ಪ್ರದೇಶವಾರು ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣ ಹಂಚಿಕೆ (2001 ಮತ್ತು 2011)

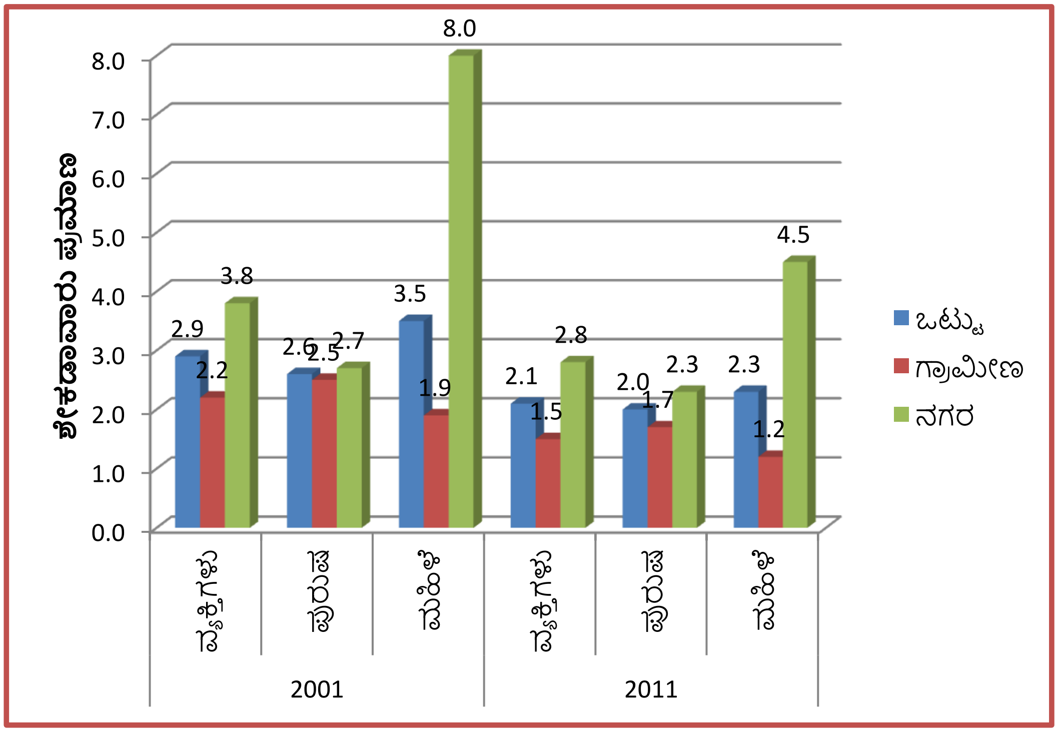

ಮೂಲ: ಕೋಷ್ಟಕ 3

ಆಧುನೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಬಲದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬದಲಾವಣೆ

ಆಧುನೀಕರಣವು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳು, ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರಮಬಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ವೃತ್ತಿಗಳು ಈ ಆದ್ಯತೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೋನಗಳಿಂದ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ:

ವೃತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ: ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೂ ನಿರ್ವಹಿತ ವೃತ್ತಿಗಳು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ, ಲೋಹದ ಕೆಲಸ, ಬಟ್ಟೆ ನೂಲುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಈಗ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಶ್ರಮಬಲದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು

ಬದಲಾಯಿಸಿವೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣವು ಶ್ರಮಬಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ, ಆದರೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ನಿಪುಣತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯದ ಅಗತ್ಯ: ಇಂದು ಶ್ರಮಬಲವು ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಹಿಂಪಡೆಯ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಅಥವಾ ಹೊಸ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಉತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು: ಆಧುನೀಕರಣವು ವ್ಯಾಪಾರ–ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶ್ರಮಬಲದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಳದ ಅಂತರಗಳು, ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒದಗುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶ್ರಮಿಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮಬಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ: ಆಧುನೀಕರಣದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪರಿಣಾಮ ಎಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಶ್ರಮಬಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು. ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಆಧುನಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವೂ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ: ವೃತ್ತಿಗಳ ಆಧುನೀಕರಣವು ಶ್ರಮಬಲದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಬಡ್ತಿ, ವರ್ಗಾವಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗಳನ್ನು ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ಥಳದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಶ್ರಮಿಕರ ಅಸುರಕ್ಷತೆ: ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕೆಲಸಗಳು, ಅಪೂರ್ಣಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆ ಆಧುನೀಕರಣದಿಂದ ಶ್ರಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಪರ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತಿರೇಕದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಧುನೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳು ಶ್ರಮಬಲದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವು ಸವಾಲುಗಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಶ್ರಮಬಲವನ್ನು ಕೌಶಲ್ಯಾಧಾರಿತ ತರಬೇತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಹಾಗೂ ಆಧುನೀಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಜೀವವಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಸಲಹೆಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವೃತ್ತಿ ಕಸಬುಗಳನ್ನ ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

- ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ತೋರಿಸಿದಂತೆ, ಆಧುನೀಕರಣವು ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ, ಮತ್ತು ತಲಾಮಾರಿನ ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ರಕ್ಷಣೆ ಜೊತೆಗೆ ಆಧುನೀಕರಿಸಬೇಕು.
- ವೃತ್ತಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಆರ್ಥಿಕ ದುರ್ಬಲತೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ವಿಶೇಷ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಕಸಬುದಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ, ವೃತ್ತಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತೊಂದರೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಹಾಯಹಸ್ತದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ತೋರಿಸಿದಂತೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಸಬುದಾರರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಲು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ವೃತ್ತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ನಿಶಿತ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದಂತೆ, ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಸ್ಪಂದಿಸಲು ನಿರಂತರ ನೀತಿವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಾರು ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶವಾರುಶ್ರಮ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ನೇಕಾರಿಕೆ, ಬಡಿಗತನ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಕಲ್ಲುಕುಟ್ಟಿಗ, ಮೇದಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಪರಂಪರಾ ಕಸುಬುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಸುಬುಗಳು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮ ಭಾಗೀಧಾರಿತ್ವದಲ್ಲಿ

ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ವೃತ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದೆ.

2001 ರಿಂದ 2011 ರವರೆಗೆ ಭಾರತದ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ 50.8% ಏರಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, 1.21 ಕೋಟಿಯಿಂದ 1.83 ಕೋಟಿಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ 83 ಲಕ್ಷದಿಂದ 1.19 ಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 38.5 ಲಕ್ಷದಿಂದ 63.8 ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಮಹಿಳಾ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, 46.67 ಲಕ್ಷದಿಂದ 85.60 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿತು, ಇದು 83.4% ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಶ್ರಮ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಡೆತಡೆಗಳು ಎದುರಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮ ಪಾಲು 2.9%ರಿಂದ 5.0%ಗೆ, ನಗರ ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮ ಪಾಲು 8.7%ರಿಂದ 8.8%ಗೆ ಮಾತ್ರ ಏರಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂತಹದೇ ಮಾದರಿ ಉಂಟಾಯಿತು. 2001 ರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ 7,95,212 ಇಂದ 2011 ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 16,463 ಗೆ ಕುಸಿಯಿತು, ಇದು ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, 6.68% ರಿಂದ 2.31% ಗೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧುನೀಕರಣದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಶ್ರಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮೇಲೆ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣ 3.48%ರಿಂದ 1.46%ಗೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲು, ಲಿಂಗಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣದ ಮಧ್ಯೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ನೀತಿಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ/ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ (2001 & 2011). *ಅಂತಿಮ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ*. ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಸೆನ್ಸಸ್ ಕಮಿಷನರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಗೃಹ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.
- ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ (2001 & 2011): *ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜನಗಣತಿ ಸಾರಾಂಶ*. ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಸೆನ್ಸಸ್ ಕಮಿಷನರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ (2020): *ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಚೌಕಟ್ಟು*. ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಇಲಾಖೆ.

- ನಬಾರ್ಡ್. (2022). *ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ.* ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬ್ಯಾಂಕ್.
- ಷುಲ್ಟ್ಜ್, ಟಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. (1964). ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು. ಯೇಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.
- ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, ಒ. ಓ. (1966). *ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ.* ಓರಿಯಂಟ್ ಬ್ಲ್ಯಾಕ್ವಾನ್.
- ಯುನೆಸ್ಕೊ. (2015). *ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ (TVET) ಕುರಿತು ಪರಿಷ್ಕೃತ ಶಿಫಾರಸುಗಳು.* ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ.